

УДК 37.016:784:001.891(510+477)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-3-50>

Лю ШУЧАН,
orcid.org/0009-0008-6401-4838
аспірант кафедри загальної педагогіки і спеціальної освіти
Ізмаїльського державного гуманітарного університету
(Ізмаїл, Одеська область, Україна) liushuchang67@gmail.com

ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ ТА УКРАЇНІ

У Китаї та Україні вокальне мистецтво традиційно вже довгий час вважається високоцінним, і розвиток вищої музично-педагогічної освіти з урахуванням підготовки висококваліфікованих педагогів-музикантів є одним із пріоритетів. У даному дослідженні порівнюються особливості вокально-музичної освіти в країнах та аналізуються аспекти її змісту, форм та методів навчання. Дослідження показало, що існують відмінності у вокальній музичній освіті в Китаї та Україні щодо навчальних матеріалів, навчальної програми, основного змісту, викладацького складу та стандартів оцінювання. У той же час виявлено схожість у вокальній музичній освіті в двох країнах. В даному дослідженні розглядаються особливості вокальної підготовки майбутніх вчителів музики в педагогічних закладах вищої освіти Китаю та України. Порівнюючи обидві системи, встановлено, що зміст вокальної музичної освіти у вищих навчальних закладах Китаю формується під впливом художніх та естетичних характеристик національного світосприйняття, унікальності ладово-ментальної основи китайського мелосу, фонетикоутворювальної та декламаційно-артикуляційної специфіки вокально-мовленнєвої культури китайців. Основний акцент робиться на майбутній вокально-виконавській, а не вокально-педагогічній діяльності. Українська система вокальної музичної освіти визначається традиціями національної співацької культури та враховує європейські школи вокального виконавства. Вона має системно-структурний підхід та впроваджується у науково-теоретичному, організаційно-методичному та художньо-виконавському напрямках. На основі результатів дослідження в статті досліджено наслідки української вокальної музичної освіти для китайської вокальної музичної освіти та висувуються перспективи майбутніх досліджень. Важливість цього дослідження полягає в поглибленому розумінні та порівнянні вокальної музичної освіти в різних країнах, щоб надати педагогам вокалу ідеї для довідки та вдосконалення. Це дослідження має велике значення для сприяння розвитку вокально-музичної освіти.

Ключові слова: китайська вокальна музична освіта, українська вокальна музична освіта, порівняльне дослідження.

Liu SHUCHANG,
orcid.org/0009-0008-6401-4838
Graduate Student at the Department of General Pedagogy and Special Education
Izmail State University of Humanities
(Izmail, Odesa region, Ukraine) liushuchang67@gmail.com

A COMPARATIVE STUDY OF VOCAL MUSIC EDUCATION IN CHINA AND UKRAINE

In China and Ukraine, vocal art has traditionally been highly esteemed for a long time, and the development of higher music education with a focus on training highly qualified music educators is a priority. This study compares the features of vocal-musical education in the two countries and analyzes aspects of its content, forms, and teaching methods. The research has revealed differences in vocal-musical education in China and Ukraine concerning educational materials, curriculum, core content, faculty composition, and assessment standards. At the same time, similarities in vocal-musical education in both countries have been identified. The study explores the specifics of vocal preparation for future music teachers in higher education institutions in China and Ukraine. Comparing both systems, it has been established that the content of vocal-musical education in higher education institutions in China is shaped by the influence of artistic and aesthetic characteristics of national worldview, the uniqueness of the tonal-mental basis of Chinese melody, phonetic-formation, and declamatory-articulation specificity of the vocal-speech culture of the Chinese. The main emphasis is placed on future vocal-performing activities rather than vocal-teaching activities. The Ukrainian system of vocal-musical education is defined by the traditions of national singing culture and incorporates European schools of vocal performance. It adopts a systematic-structural approach and is implemented in scientific-theoretical, organizational-methodological, and artistic-performance directions. Based on the research findings presented in the article, the consequences of Ukrainian vocal-musical education for Chinese vocal-musical education are explored, and prospects for future research are proposed. The significance of this study lies in the in-depth understanding and comparison of vocal-musical education

in different countries, aiming to provide vocal educators with insights and ideas for improvement. This research holds great importance in contributing to the development of vocal-musical education.

Key words: *Chinese vocal music education, Ukrainian vocal music education, comparative study.*

Постановка проблеми. Історія музичного мистецтва, зокрема вокального виконавства та навчання співу, в Китаї налічує століття, але система підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва у контексті західної вокальної культури в цій країні є відносно молодою. Вокальна музична освіта є важливим способом розвитку вокальних талантів, вона має довгу історію розвитку та багатий досвід як у Китаї, так і в Україні. Раніше, система навчання вокалістів у Китаї ґрунтувалася виключно на особливостях давньої національної вокальної культури. Протягом століть, приблизно з II тисячоліття до н.е. і до початку XX століття, основні школи вокального мистецтва практично не зазнали жодних реформ. Вокальна музична освіта в Китаї наголошує на всебічному вихованні «моральності, таланту, навичок і фізичної підготовки» і зосереджується на вихованні художніх досягнень і моральних почуттів учнів. Традиційна китайська музика займає важливе місце у вокальній музичній освіті. Китайська вокальна музична освіта зосереджується на розвитку особистості студентів і заохочує студентів використовувати свою унікальну експресію та творчий потенціал. Що стосується методів навчання, Китайська вокальна музична освіта виступає за взаємодію викладачів і студентів і зосереджується на розвитку в студентів здібностей до самостійного навчання та духу командної роботи (Ван Ліфень, 2019).

Українська вокальна музична освіта також має свої особливості. Вокально-музична освіта в Україні наголошує на розвитку базових навичок і зосереджується на навчанні формування голосу студентів, вокальних навичок та співочої експресії. Українська вокальна музична освіта зосереджена на розвитку в учнів музичного сприйняття та здібностей художнього вираження, а також допомагає учням всебічно вдосконалювати свою музичну грамотність за допомогою комплексних методів навчання, таких як теорія музики та інструментальне виконання. Крім того, українська вокальна музична освіта також зосереджується на вихованні в учнів сценічних здібностей та здібностей до інноваційного мислення, а також заохочує студентів брати активну участь у різноманітних мистецьких виступах і заходах для підвищення художньої творчості та всебічної якості.

Аналіз досліджень. У китайській науці, роллю музичної освіти у загальному розвитку шкіл Китаю розглядали такі вчені, як Ван Юйхе, Ван Юй І, Ма Да, Цюй Баокуй та інші. Вони досліджували важливість музичної освіти в контексті загальноосвітніх установ Китаю. Розвиток музичної освіти у Стародавньому Китаї також був описаний в трудах Сю Хайліня.

Вимоги до підготовки сучасного вчителя музичного мистецтва в Україні в галузі вокально-педагогічної діяльності були розроблені такими вченими, як Л. Василенко, О. Маруфенко, Л. Тоцька, Ю. Юцевич та інші. Аспекти виконання вокальної музики були розглянуті у працях Гу Юй Мей, Сюй Дін Чхун, Ван Лей, Вей Лімін, Гу Юй Мей, Цзинь Нань, Чен Дін, Чжао Веньфан та інші. Методики вокального навчання представлені у працях В. Антонюк, Н. Гребенюк, Шен Сіан, Юй Тен Ган, Ян Хун Нян та інші. Особливості вокально-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва висвітлено у наукових роботах Г. Болгарського, А. Козир, Л. Куненко, О. Хижної та інших дослідників.

Мета статті – шляхом порівняльного аналізу вивчити еволюцію парадигми ціннісних орієнтацій у музичному мистецтві Китаю та України.

Виклад основного матеріалу. Є очевидні відмінності в тематиці вокальної музичної освіти в Китаї та Україні. У китайській вокальній музичній освіті унікальна національна музика Китаю стала важливим змістом навчання. Традиційна китайська музика, включаючи класичні опери, народні пісні, народні пісні тощо, широко включена до вокальної музичної освіти. Ці музичні твори не лише відображають багаті культурні конотації, але й містять у собі суть стародавньої китайської філософії та мистецтва.

Натомість тематика української вокально-музичної освіти більш різноманітна. Крім традиційних українських народних пісень і народної музики, важливе місце в українській вокальній музичній освіті займає також західна класична музика. Україна має давні традиції західної класичної музики, і твори таких майстрів, як Гендель, Моцарт і Шуберт, широко викладаються та виконуються в українській вокальній музичній освіті. Водночас українській сучасній музиці також приділяється достатня увага. Студенти мають можливість познайомитися з різними

жанрами музики під час вокальної музичної освіти, тим самим виховуючи власний музичний смак і стиль.

Китайська вокальна музична освіта зосереджується на традиційній національній музиці та наголошує на спадковості та популяризації китайської культури; тоді як українська вокальна музична освіта приділяє більше уваги вивченню та співу різноманітних музичних тем, включаючи українські народні пісні, західну класичну музику та сучасну музику. Завдяки вивченню цих тем учні можуть розвинути власну музичну грамотність і продемонструвати різні музичні стилі та здібності до вираження. Ця різниця також забезпечує більше можливостей для розвитку та обміну для вокальної музичної освіти в двох країнах.

Форма вокальної музичної освіти в Китаї та Україні відзначається як спільними рисами, так і відмінностями. У Китаї основу становить шкільна освіта, яка надає систематичну підготовку вокалу в музичних консерваторіях та вищих нормальних коледжах. Значна увага приділяється вивченню теорії музики та розвитку вокальних навичок. Соціальна освіта включає індивідуальне навчання та заняття з вокалу для непрофесіоналів (Чень Інань, 2019).

Українська вокальна музична освіта визначається двома рівнями: консерваторіями та музичними школами. У консерваторіях акцент робиться на систематичному навчанні вокальній техніці, з особливим удосконаленням оперного співу та хорового мистецтва. Музичні школи надають освіту учням початкової та середньої школи, фокусуючись на розвитку музичної грамотності та вокальних навичок.

Спільні риси включають поєднання шкільної та соціальної освіти. Однак відмінності виявляються в акцентах: Україна зосереджується на оперному співі та хоровому мистецтві, тоді як Китай акцентує широкий репертуар та всебічну грамотність. Ці відмінності відображають культурні та характерні особливості обох країн, збагачуючи вокальну музичну освіту в їхніх контекстах.

Вокальна музична освіта в Китаї та Україні визначається унікальними методами, які грають важливу роль у розвитку вокальних навичок та художньої виразності студентів.

В Китаї одним із ключових методів є традиційний підхід до навчання вокалу. Студенти акцентують увагу на вокалізації, контролі дихання та культивуванні резонансу. Заняття включають гаммові вправи, вокальні та резонансні тре-

нування, що допомагає в оволодінні правильною технікою та покращенні виразності голосу через повторення. Українська вокальна освіта часто фокусується на розвитку емоційної виразності. Викладачі ставлять завдання передавати емоції та теми через спів, аналізуючи експресивність музичних творів. Студенти під час навчання отримують можливість глибоко розуміти твори та досягати емоційного вираження за допомогою різноманітних технік (Лю Веньцун, 2016).

Обидві країни приділяють велику увагу вихованню сценічної майстерності. В Китаї це включає навчання мови тіла та навичок сценічного виступу, підвищуючи впевненість та чарівність студентів. Українська освіта орієнтована на сценічний досвід та адаптацію до сцени через участь у виступах та конкурсах. Крім того, обидві країни надають велике значення засвоєнню базових знань вокальної музики. Студенти повинні розуміти теорію музики, структуру музичної форми та аналіз фраз для кращого розуміння та інтерпретації музичних творів. Основні методи вокальної музичної освіти в Китаї та Україні враховують традиційні техніки, культивування емоційної виразності, розвиток сценічної майстерності та вивчення вокальної музики. Ці методи важливі для розвитку вокальних здібностей, емоційної виразності та сценічної впевненості студентів. Через постійну практику та навчання студенти можуть постійно вдосконалювати свої навички та виявляти високий рівень художнього вираження.

У вокальній музичній освіті Китаю та України спостерігаються відмінності в навчальних матеріалах, програмі та змісті. Китайська освіта використовує класичну та етнічну музику як основу, вдосконалюючи базові навички. Українська вокальна освіта акцентує західну класичну музику та виховання музичної грамотності. Навчальні плани Китаю фокусуються на розвитку вокальних навичок, визначаючи конкретні вимоги. Українські плани більше уваги приділяють вихованню музичної грамотності та художньої виразності. Основний зміст вокальної освіти в Китаї зорієнтований на звукову тональність та тренування співу. Українська освіта покладає акцент на виразовість, драматичний спів та інтерпретацію творів. Ці відмінності відображають культурні та музичні традиції обох країн, надаючи унікальні шляхи розвитку вокальної музичної освіти (Танець, 2019).

У Китаї велика кількість викладачів, які акцентують базові навички, мають систематичну вокально-музичну освіту та надають професійне керівництво. В Україні викладачі наголошують

на емоційній експресії та артистизмі, дозволяючи студентам вільно виражати себе. У Китаї увага більше спрямована на базову підготовку та викладання технічних аспектів вокалу.

Стандарти оцінювання вокальної музичної освіти в Китаї та Україні різняться за різноманітністю та підходами. В Китаї акцент робиться на теоретичних знаннях та вокальних навичках через різноманітні іспити. Українське оцінювання більше фокусується на співочій силі та музично-виразних здібностях, проводячи співочні конкурси. Стандарти оцінювання в Китаї враховують теоретичні та вокальні аспекти, включаючи тестування здатностей учнів до оцінки музики та знання історії музики. Українські стандарти акцентують співочні навички та сценічний виступ, оцінюючи емоційну експресію через конкурс сценічного співу.

У вокальному музичному вихованні та співі існують відмінності між Китаєм та Україною. Китайська освіта фокусується на успадкуванні традиційних навичок, тренуванні вокалізації та контролі дихання, підкреслюючи природу, м'якість та ритм. В Україні основний акцент робиться на ефективності голосу, розвитку навичок вокалізації та резонансу. Китайська методика співу включає скоординоване використання горла та тіла, з великим значенням контролю дихання та горлової техніки. З іншого боку, українська методика акцентує вироблення звучного та проникливого голосу через навички вокалізації та резонансу, з прагненням до точності техніки. Ці відмінності в підходах відображають культурні та традиційні особливості вокально-музичної освіти в обох країнах, що може сприяти взаємному обміну та розвитку цієї галузі.

У вокальній музичній освіті Китаю та України є схожість у розвитку базових навичок та методах навчання. Обидві країни акцентують на тренуванні голосових зв'язок, розширенні діапазону та виконавських навичках. Уроки включають аналіз та інтерпретацію музичних творів, а також теорію та історію музики. Однак схожість також виявляється у вихованні почуття командної роботи та навичках сценічного виступу. У хорі та опері студенти вивчають співпрацю та адаптацію до різних сценічних середовищ. Це важливо для подальшого розвитку музичної кар'єри.

Висновки. На основі дослідження та аналізу порівняльного дослідження вокальної музичної освіти в Китаї та Україні можна зробити певні висновки. По-перше, українська вокальна музична освіта має глибокі традиції та багаті навчальні ресурси з техніки голосу, теорії музики

та виконавської техніки. По-друге, китайська вокальна музична освіта має унікальні переваги в концепціях викладання вокальної музики, музичній культурній спадщині та художньому вираженні. У порівняльному дослідженні ми виявили деякі відмінності та схожість між двома системами вокальної освіти.

Виходячи з аналізу характеристик двох систем вокальної музичної освіти, українська вокальна музична освіта надає великого значення розвитку звукових технологій і зосереджується на професіоналізмі та майстерності вокальної музичної дисципліни. Вони приділяють увагу формуванню голосу та проводять систематичні тренінги з прийомів вокальної постановки, щоб зробити голос красивим та виразним. Українська вокальна музична освіта зосереджена на вихованні слуху та відчуття висоти в учнів під час навчального процесу, а також на розвитку голосу та навичок дихання учнів. Ці характеристики забезпечують потужну підтримку українській вокальній музичній освіті для досягнення визначних досягнень на міжнародній сцені вокальної музики.

Вокальна музична освіта в Китаї зосереджена на розвитку всебічної грамотності у вокальному музичному мистецтві, наголошуючи на спадковості музичної культури та культивуванні гуманістичного духу. Вокальна музична освіта в Китаї приділяє більше уваги поєднанню вокальних музичних дисциплін і традиційної китайської музичної культури, а також зосереджується на розвитку здібностей учнів до музичної експресії та художньої чутливості, щоб вони могли втілити унікальну красу китайської музики у співі. Китайська вокальна музична освіта зосереджена на розвитку уяви та виконавських навичок студентів у процесі навчання, зосереджуючись на розвитку емоційних проявів студентів та здібностей сценічного виступу. Ці характеристики роблять китайську вокальну музичну освіту надзвичайно важливою для успадкування та розвитку китайського вокального музичного мистецтва.

Завдяки порівняльному дослідженню двох систем вокальної музичної освіти ми можемо виявити, що дві системи вокальної музичної освіти доповнюють і навчаються одна в одній в деяких аспектах. Суворість і професіоналізм української вокальної музичної освіти може стати цінним довідником і орієнтиром для китайської вокальної музичної освіти, особливо у розвитку голосових навичок і відчуття висоти. Акцент на музичній культурній спадщині та художньому вираженні в китайській вокальній музичній освіті дав натхнення та натхнення українській вокальній музичній освіті,

особливо у вихованні мистецьких чутливостей учнів та здатності емоційного вираження.

У майбутніх дослідженнях і практиці вокальної музичної освіти ми повинні продовжити дослідження відмінностей і схожості між системами вокальної музичної освіти Китаю та України, а також подальшого зміцнення обміну вокальною музичною освітою та співпраці

між двома країнами для сприяння взаємному навчанню та спільності у вокальній музиці освіти. Ми повинні розвивати переваги нашої відповідної вокальної музичної освіти, вчитися на сильних сторонах один одного, інновувати методи та засоби навчання та робити більший внесок у розвиток вокальних талантів з міжнародним баченням та професійними якостями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ван Ліфень Дослідження та аналіз вокальної музичної освіти в Китаї в 20 столітті. Великий погляд на мистецтво, 2019.
2. Лю Веньцзун Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2016. 208 с.
3. Сунь Бо. Порівняння типології «викладання вокальної музики в класі» у вищій музичній освіті Китаю та України. Читання Веньцунь, 2018. С. 63–64.
4. Танець А. Дослідження впливу культурних відмінностей між Китаєм та Україною на освіту. Тяньцзінський університет, 2019.
5. Фей Юйцзюнь Дослідження підходу до естетичного виховання коледжів та університетів із культурними генами китайської вокальної музичної школи. Китайська етнічна виставка, 2021. С. 3–5.
6. Чень Інань Дослідження впливу змін у сучасному Китаї на вокально-музичну освіту. Літературне життя · пізніший випуск, 2019. 219 с.
7. Чжу Яцзе. Коротка дискусія про розвиток китайської вокальної музики. Гуандунське видавництво, 2018. С. 88–89.
8. Яо Яо. Історичний огляд і сучасне мислення про професійну освіту вокальної музики Китаю. Народна музика, 2020. С. 3–5.

REFERENCES

1. Van Lifen (2019) Doslidzhennia ta analiz vokalnoi muzychnoi osvity v Kytai v 20 stolitti. [Research and analysis of vocal music education in China in the 20th century] Velykyi pohliad na mystetstvo. [in Ukrainian].
2. Liu Ventszun (2016) Formuvannia vokalno-pedahohichnoi maisternosti maibutnoho vchytelia muzyky na osnovi tradytsii Kytaiu ta Ukrainy [Formation of vocal-pedagogical expertise for future music teachers based on the traditions of China and Ukraine]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 2016. 208. [in Ukrainian].
3. Sun Bo. (2018) Porivniannia typolohii «vykladannia vokalnoi muzyky v klasi» u vyshchii muzychnii osviti Kytaiu ta Ukrainy. [Comparison of the typology of «teaching vocal music in the classroom» in higher music education in China and Ukraine]. Chytannia Ventsun. 63–64. [in Ukrainian].
4. Tanets A. (2019) Doslidzhennia vplyvu kulturnykh vidminnostei mizh Kytaiem ta Ukrainoiu na osvitu. [Research on the impact of cultural differences between China and Ukraine on education]. Tiantszynskyi universytet. [in Ukrainian].
5. Fei Yuitsziun (2021) Doslidzhennia pidkholu do estetychnoho vykhovannia koledzhiv ta universytetiv iz kulturnymy henamy kytaiskoi vokalnoi muzychnoi shkoly. [A Study of the approach to aesthetic education in colleges and universities with cultural roots in the chinese vocal music school]. Kytaiska etnichna vystavka. 3–5. [in Ukrainian].
6. Chen Inan (2019) Doslidzhennia vplyvu zmin u suchasnomu Kytai na vokalno-muzychnu osvitu. [Impact of contemporary changes in China on vocal music education]. Literaturne zhyttia·piznishyi vypusk. 219. [in Ukrainian].
7. Chzhu Yatsze (2018) Korotka dyskusiia pro rozvytok kytaiskoi vokalnoi muzyky. [A brief discussion on the development of Chinese vocal music]. Huandunske vydavnytstvo. 88–89. [in Ukrainian].
8. Iao Yao (2020) Istorychnyi ohliad i suchasne myslennia pro profesiinu osvitu vokalnoi muzyky Kytaiu. [Historical overview and contemporary perspectives on professional vocal music education in China]. Narodna muzyka. 3–5. [in Ukrainian].